

Republic of Botswana

**TSHOBOKO YA PEGO YA KABO MADI A SECHABA YA NGWAGA
WA 2025/2026**

Lephata la Madi
Aterese ya inthanete: www.finance.gov.bw

10 Tlhakole 2025

#kgaoganyo ya madi, # Ke tshwanelo ya gago

I. KETAPELE

1. Pego ya madi ya monongwaga e lemoga fa ngwaga wa madi wa 2025/2026 o na le bokao jo bo kgethegileng ka gore ke pego ya ntlha ya Palamente ya bo lesome le boraro, ebile e eteletswe ke puso e ntšha e e itlamang go fetola le go tlhoma ko pele Batswana mo ditsamaisong tsa yone. Ngwaga wa madi wa 2025/2026 o tshwaya tshimologo ya Lenaneo la Ditogamaano tsa Ditlhabololo tsa Sechaba tsa bolesome le bobedi.
2. Pego ya ngwaga wa madi wa 2025/2026 e rulagantswe seemo sa itsholelo e le se se sa itumediseng, go le kwelotlase ya itsholelo le go fokotsega ga matlole a puso. Ka jalo, go tlokega maikarabelo a a kopanetsweng go itlhaganedisa thulaganyo ya go tsosolosa itsholelo le go busetsa tshepo le tumelo ya Batswana.
3. Lefatshe la Botswana le lebanwe ke dikgwetlho jaaka lehuma le le tseneletseng, go sa lekalekaneng ga letseno, le letlhoko la ditiro (segolo jang mo bananeng). Mo godimo ga moo, itsholelo e lebanwe ke dikgwetlho tse di golang le go oketsega ga dibetso tsa tsholelo tse di dirang gore go nne le tatlhegelo le matshosetsi a lehuma le go busetsa morago ditlhabololo tse re di kgonneng. Maikaelelo a puso ke go itebaganya le dikgwetho tse, mme e tla tla ka maano a a tlokegang go di rarabolola. Kgang e nngwe e e tshwenyang ke kgokgontsho ya bong (Gender-Based Violence).
4. Go tlokega gore re nne seopo sengwe go nyeleletsa ruri seru se se re wetseng se. Se, se akaretsa baeteledipele ba merafe, ba ditumelo, ba makalana a a ikemetseng le sechaba ka kakaretso. Ka jalo, re tshwanetse go ema nokeng ba ba amegileng le go netefatsa gore badirabosula ba lebišwa molato. Puso mo maitekong a go tihomamisa tshiamelo ya tekatekano ya bong le go tsibogela seemo se mo ditogamaanong, e tihomile lephata la Banana le Bong ya bo ya le neela meamuso.
5. Mo maitekong a go fokotsa manokonoko le ditlamorago tsa dibetso tsa tsholelo, puso e sekaseka lenaneo la go itebaganya le dibetso tsa tsholelo le le tihomilweng ka ngwaga wa 1996, go tihomamisa gore le itepatepanya le dikgwetlho tsa malatsi ano. Molao kakanyetso o, o tla isiwa Palamenteng pele ga bokhutlo jwa ngwaga wa madi wa 2025/2026.

II. GO AGA ITSHOLELO E E AKARETSANG BOTLHE GAPE E NONOFILE

6. Puso e tla tsosolosa itsholelo ya lefatshe ka go rarabolola dikgwetlho tsa itsholelo, dikgwetlho tsa tsamaiso le go sa direng sentle ga puso. Se, se tla dirwa ka dikgato di le nne tse di akaretsang: *Go emisa tatlhegelo ya madi mo pusong; go tihomama le go ipaakanyetsa go tsosolosa itsholelo; go baakanyetsa go simolola dikgato tsa ntlha tse di bonalang tsa phetogo; le go aga Botswana yo mosh.*

Kgato ya ntlha - Go emisa tatlhegelo ya madi mo Pusong

7. Kgato ya ntlha e a go itebaganya le dintlha tse tharo tse di latelang: tsamaiso ya ditirelo tsa puso, go nonotsha peo leitlho le go berekisana le maphata a a ikemetseng ka nosi. Puso e tla nonotsha makalana a puso a a ikemetseng go diragatsa maitlamo a one. Makalana a, a tla fiwa boikarabelo jwa go itsamaisa ka nosi, ntle le seabe sa puso.
8. Puso e tla nonotsha makalana a peo leitlho ka go tlosa dikgoreletsi, le gone go netefatsa fa kgolo ya ditlhabololo e bewa pele gammogo le go tokafatsa lenaneo la theko ya dithoto tsa puso e e mo pontsheng ka maikaelelo a go tsaya ditshwetso tse di maleba tsa kgolo ya itsholelo. Se se tla dira gore Batswana ba nne le seabe mo itsholelong le go solegelwa molemo ke mehama e tshwana le thuo ya dikoko, ya dikoloi le ya mabentlele. Puso e tla emisa metlhale e e sa tlhamalalang e madi a puso a tsamaisiwang ka yone, e e akaretsang: tsamaiso e sokameng; bonya mo go diragatseng ditiro; tshaelo ya go baya leitlho ditirelo tsa puso le go tlhoka go direla dilo mo pontsheng. Go tla tlhongwa taolo e e gagametseng ya kopo ya madi a tlaletso go letlelelwe fela fa go le diemo tsa tshoganyetso, tse le tsone go tla dirisiwang madi a a abilweng.

Kgato ya bobedi - Go tlhomama le go ipaakanyetsa go tsosolosa itsholelo.

9. Se se tla kgontshiwa ke go fetola melao go tlhagolela tsela go diragatsa ka botlalo maitlamo a a tlhalositsweng mo dipegong tsa ngwaga le ngwaga tsa madi. Diphetogo tse di mo pegong ya madi a sechaba di tla diragadiwa ka ponyo ya leitlho. Pego ya monongwaga e gatelela botlhokwa jwa go tlhoma ditsela tse di tsepameng, di bonala sentle, tsa go beeletsa mo go tsa madi le kgwebo ka fa tlase ga Botswana yo mosha. Se se tlhoka babeeletsi ba dinonofu tse di kgethegileng - ba na le madi, ba bile ba sa felele pelo dipeeletso tsa nako e telele, gape ba na le ponelopele e e tsamaelanang sentle le maikaelelo a lefatshe leno. Mo godimo ga moo, puso e ipeile pele maikemisetso a go thusa gore go nne le dipeeletso tsa boditshabatshaba mo ditirong tse dikgolo tse di tla thusang gore itsholelo e se ka ya ikaega thata ka diteemane. Seno se tlhoka gore go tsewe dikgato tse di gagametseng go rulaganya sesha metlhale e e nonofileng le ya togamaano ya go rotloetsa dipeeletso, go tlogela mokgwa o teng o o kgoreletsang babeeletsi ba ba ka nnang le seabe se segolo mo itsholelong ya lefatshe leno.

Kgato ya boraro - Dikgato tsa ntlha tse di bonalang tsa phetogo

10. Kgato e, e raya gore go simolodisiwe mananeo a a bogadi bo gaufi go tlhama mebereko. Mananeo a akaretsa, gareng ga a mangwe, go atolosa ditiro le ditirelo tsa ditswammung, go atolosa ditirelo tsa madirelo a temo ya dinamune kwa Selebi-Phikwe, le go simolodisa ditiro tse ditona tsa puso. Pego ya monongwaga e gatelela botlhokwa jwa go sekaseka le go wetsa ditumalano tsa ditiro tse dikgolo tse di tlišang letseno. Ka Seetebosigo monongwaga, puso e

ntšha e tla bo e weditse ditiro tse dikgolo tsa mafaratlhatlha tse di sekasekilweng ka botlalo, tse di dirilweng ka tirisano mmogo le babeeletsi ba ba tumileng ba lefatshe.

11. Puso e tla tlosa dikgoreletsi tse di teng tsa go nna le bodulo, go tsisa tsholofelo mo go botlhe. Puso e tla tswelera e akanya sesha lenaneo la matlo a batho ba dituelo tse di ko tlase, go le tsholetsa le go ntsha kgethololo, go tsamaelana le seelo sa lefatshe sa bodulo jo bo siameng. Maikaelelo ke go ntšhafatsa lenaneo, go tlabolola dikago tsa matlo go tsamaelana le mekgwa ya sesha e e amogelesegang mo go tsa dikago.

Kgato ya bone - Go aga Botswana o mosha

12. Go tswelera pele, puso e tlaa netefatsa tswelelopele ya itsholelo ka lobaka le go boloka dithoto tse di tla lekanang le dikokomana tse di tlang. Ka jalo, puso e tlhoma matlole a a haphegileng a le mabedi a sechaba - Sovereign Wealth Fund le National Fund of Funds. Puso e lemoga seabe sa bodiragatsi mo go godiseng itsholelo, go somarela ngwao le go tlotltheletsa phetogo ya matshelelo a batho. Ke ka moo, e ikiteileng sehuba go tla ka tsamaiso ya dipatlisiso go tsosolosa le go nonotsha lenaneo le le amang dipatlisiso le go le diragatsa. Puso e ikemiseditse gape go fetola mohama wa temo-thuo ka go o golaganya le mehama e mengwe e e botlhokwa, segolo jang wa madirelo a dithoto.
13. Lenaneo le le lebagane le go dirisa lefatshe mo go maleba, go tokafatsa tirelo ya badiri, go ntsha dijo le temo-thuo e e nang le boleng jo bo kwa godimo e e laolwang ke tiriso ya maranyane go dira gore go nne le phadisano tsa dithoto tsa monogae le mebaraka ya kontle. Maikaelelo ke go fetola tsamaiso ya dithuso tsa temo-thuo, go di dira tse di rotloetsang thobo e kgolwane. Mo godimo ga moo, temo-thuo e tla nna le mefuta e e farologaneng ya kabakanyo ka go dirisa makalana a a nang le bokgoni jo bogolo mme a sa tlabologa. Go ikaeletswe go fokotsa dikgoreletsi mo balemi baruing ba ba botlana ka go tokafatsa kgolagano ya bone le dikonteraka tse dikgolo. Go fitlhelela seno, Leano la sechaba la Tlhabololo ya Temo-thuo la 1991 le a sekasekwa go netefatsa gore le kaela togamaano e ntšha.

III. KAKARETSO YA LENANEO LA BOBEDI LA DITLHABOLOLO LA SECHABA LE LE TSWLEDISIWANG MO NGWAGENG TSE PEDI (TNDP)

Tiragatso ya TNDP

14. Mo ditirong di le 644 tsa Lenaneo la bobedi la Ditlhabololo la Sechaba le le tsweledisiwang mo ngwageng tse pedi, ke hela 11.2 percent e e setseng e weditswe, 40.5 percent e tsweletse, fa 48.3 percent e ise e simolole. Bontsi jwa ditiro tse, di di dikgolo, di raraane, e bile di tsaya dingwaga go wediwa ka jalo di tla fetisediwa ko go NDP 12.

15. Dikgwetlho dimmalwa tse di kgoreletsang go wediwa ga ditiro tsa puso ka nako. Di akaretsa: go tlhoka maitemogelo a a kgethegileng a go baya leitlho le go tlhomamisa go diragadiwa ga dikonteraka tsa ditiro tsa puso; bokoa jwa go tsamaisa ditumelano tsa ditiro tsa puso; le go diega ga go duela batlamedi ka ntlha ya dikgwetlho tse di apereng maranyane a dituelo tsa puso (GABS). Go ya pele, puso e tla dirisa thulaganyo e e tsepameng go tlhopha ditiro, e tsepamisitse mogopolo mo go tse di nang le maduo mo sechabeng.

LENANEO LA DITLHABOLOLO LA SECHABA LA BOLESOME LE BOBEDI

16. Puso e tsere tshwetso ya go tlosolosa tshimolodiso ya NDP 12 ka go atolosa Lenaneo la bobedi la Ditlhabololo la Sechaba le le tsweledisiwang mo ngwageng tse pedi (TNDP), go fitlha bokhutlong jwa Phukwi 2025. Se se tla thusa go atolosa therisano ka NDP 12 le go tsenya tebelopele ya mmuso o mosha. Gape go fa sebaka sa go tlhamiwa ga khansele ya dikgakololo ya lephata la ditogamaano, e maikaelelo a yone a akaretsang go neela kaelo ka ditogamaano tsa sechaba.

IV. DINTLHA TSA KONOKONO TSA NGWAGA WA MADI WA 2025/2026

17. Puso e lemogile tse di tshwanetseng go dirwa go gogela lefatshe leno mo go diragatseng maitlamo a Botswana o mosha, wa itsholelo e e akaretsang botlhe le thabologo e e lekalekanang e e tla solegelang Batswana molemo. Ditiro tse di tlhomilweng ko pele di akaretsa: go tokafatsa le go fetola mafaratlhatlha a ditsela; go tokafatsa boleng jwa botshelo; go tlhabolola botlhami le go ema nokeng go gola ga dikgwebo tse di gwebang kwa mebarakeng ya mafatshe.

Go ntshafatsa le go fetola mafaratlhatlha a ditirelo

18. Madi a kana ka **P11.54 billion** a tla dirisiwa go tlhabolola le go baakanya mafaratlhatlha a ditirelo a tshwana le a ditsela, ditlhaeletsano, diporo, motlakase, metsi, kgopho ya metsi a a leswe, dikokelo, dikolo le tsa mesepele. Puso e tla tshwaragana le dikgwebo tse di ikemetseng go kgobokanya meamuso e e tlhokegang go fefosa go diragatsa ditiro. Go rotloetsa botsalano jo bo nonofileng jwa puso le dikgwebo tse di ikemetseng, go solofelwa fa e tlaa re pele ga ngwaga wa madi wa 2025/2026 o wela go bewe pele Palamente molao kakanyetso wa tirisano e. Puso e tsere tshwetso ya go tsenya mo tirisong motlakase wa marang a letsatsi, mme e bile go tlhomilwe mafelo a phetlho ya motlakase kwa Bobonong, Shakawe le Mmadinare. Se se tla dira gore mo isagong, Botswana e nne boremelelo jwa phetlho ya motlakase wa marang a letsatsi, ele mangwe a maiteko a go kabakanya itsholelo.
19. Botswana o tokafatsa kgo lagano le mafatshe a kgaolo ya borwa jwa Africa ka ditumalano tsa ditirelo tsa difofane mo a setseng a amogetse maduo a a kwa godimo a pabalesego ya difofane. Mo ntlheng e e tsamaelanang, puso e tsweletse ka go dira dikgolagano tsa tsamaiso ya maano le dikompone tsa difofane tse di mo kgaolong ya Africa le tsa mafatshe a sele, go ngoka bajanala.

Ba lekalana la Civil Aviation Authority, ka go dirisana mmogo le balekane ba bone, ba dirile kgatelopele e kgolo mo go ngokeng difofane tse di tsamayang sekgala se seleele go tla mono.

Go Tokafatsa Matshelo

20. **Go tokafatsa boleng jwa matshelo a Batswana**, go akanyediwa madi a kana ka **P9.81 billion** go tlabolola kitso le bokgoni jwa batho, go tokafatsa ditsamaiso tsa thuto le botsogo, le go thusa bao ba ba kobo dikhutshwane. Madi a a tla dirisiwa mo go tse di latelang:

- **Go tlabolola thuto ya ditiro tsa diatla**, maikaelelo e le go alosa baitseanape ba temo-thuo, badiri ba mekgabisa, badiri ba dithoto le go alosa bagwebi;
- **Go tlabolola sepatela sa thutelo bongaka sa Sir Ketumile Masire** gore se nne se se gaisang mo tlhokomelong e e kgethegileng ya dithuto tsa bongaka;
- **Go oketsa dituelo tsa bagodi (Tandabala)** go tswa mo go **P830.00** go ya kwa go **P1400.00** go simolola kgwedi ya Moranang e rogwa monongwaga;
- Go simolodisa **dikatso tsa P300.00 tsa bana ba ba tsholwang** go fitlha ba tshwara ngwaga.
- **Go abela baithuti ba basetsana mesangwana ya boitekanelo**, go netefatsa gore seriti le ditlhokego tsa botlhokwa di a tshagediwa mo dikarolong tse di farologaneng tsa sechaba.

Botlhami le Diphetogo tsa maranyane

21. Go kopiwa tiriso ya madi a a kana ka **P1,47 billion**, mo mading a ditlabololo, go tshegetsatsa botlhami le phetogo mo go tsa maranyane. Puso e ikaelela go fefosa kgokagano ka maranyane mo mafelong a sechaba a feta sekete mo ngwageng wa madi wa 2025/2026. Dikole di feta makgolo a matlhamo di tla golaganngwa le maranyane ka thulaganyo ya **Botswana Research and Education Network (BotsREN)**. Thulaganyo ya **Digital Competency Framework (DCF0)** e tla tsenngwa mo tirisong go tokafatsa dipatlisiso tsa maranyane tse di tla kgonagatsang phetogo ya itsholelo go nna e e ikaegileng ka dikitso.

Go ema nokeng kgolo e e eteletsweng pele ke bagwebi ba ba ikemetseng

22. Puso e ikemiseditse go ema nokeng itsholelo e e gogwang ko pele ke bagwebi ba ba ikemetseng ka madi a a kana ka **P0.93 billion**. Dikgwebo tse di potlana le tse di fa gare (di-SMEs) di tla thusiwa ka go atolosa mebaraka le dithuso tsa madi. Puso e tla tswelela go rotloetsa tlabololo ya bagwebi ka go ema nokeng ditumalano tsa go gwebisana jaaka SADC-EPA le AfCFTA. Go tla tlhongwa ditsamaiso tse di siametseng go ngoka peeletso le go nna lefatshe le le tlabologileng ka ngwaga wa 2036 go akarediwa go tlhoma dikgotlatshekelo go ka rarabolola dikgotlhang tsa kgwebo ka nako.

23. Ka ngwaga wa 2024 pego ya Banka ya Mafatshe e supile fa Botswana a dira sentle mo tsamaisong ya taolo le bokgoni jwa tiragatso, mme ya supa gore go dira ditirelo tsa sechaba, segolo jang ka maranyane, e santse e le sekgoreletsi. Go tsibogela se, puso e tla tlhoma kwa pele ditirelo tsa boranyane, e tokafatse sebaka sa go bona madi a dikadimo, e fokotse dikgoreletsi tsa kgwebo, le go tokafatsa mafaratlhatlha a ditirelo.

V. TSHEDIMOSETSO YA ITSHOLELO

24. Go supega itsholelo ya lefatshe e godile ka 3.2 percent ka ngwaga wa 2023 fa go bapisiwa le 5.5 percent ka 2022, mme se se amanngwa le kwelo tlase ya mmaraka wa diteemane lefatshe ka bophara. Mo gae ka 2024 itsholelo e ne ya wela tlase ka 3.3 percent mo pakeng tsa ntlha tse tharo tsa ngwaga. Dipatlisiso di supa fa itsholelo ya lefatshe leno e wetse tlase ka 3.1 percent, le gore monongwaga e ya go gola ka 3.4 percent. Ka kgwedi ya Sedimonthole 2024, koketsego ya ditlhwatlhwa e ne ele ko tlase ka 1.7 percent, ha e bapisiwa le 3.5 percent ka Sedimonthole 2023. Go ya pele, koketsego ya ditlhwatlhwa e solofelwa go itshetlela fa gare ga 3 le 6 percent. Ka ntlha e nngwe, go nnile le phokotsego mo dipolokelong tsa lefatshe leno ko mafatsheng a sele, go tswa mo go **P84.9 billion** ka Sedimonthole 2015 go nna **P53.6 billion** kwa bokhutlong jwa Ngwanatsele 2024.

25. Lefatshe ka kakaretso, itsholelo e gomagomediwa ke matshosetsi a dikgotlhang tsa mafatshe, seemo se se sa iketlang sa loapi, le kgaogano kgwebisano e e kgotlelediwang ke tlhoka kutlwisisano ka makgetho, ke mafatshe a humileng jaaka China, America le mafatshe a Europe.

26. Se ke tlhagiso ya gore mokgwa o wa go fapoga tsamaiso ya tiriso ya madi le go dirisiwa madi ntle le kelelelo ya go sa tshephegeng ga metswedi ya letseno la madi, e tlaa re kgabagare, itsholelo e phutlhamo. Go tshwanetse ga gagamadiwa molao wa tiriso ya madi gore puso le yone e kgone go aga sesha matlole a polokelo.

VI. TSAMAIISO YA MADI A PUSO

27. Go diega ga lefatshe leno go busetsa tlhomamo le kelelelo mo go tsa madi go gomagometsa bokamoso jwa dikokomane, go koafatsa madi a puso a makata dimeche a a bolokilweng kwa moseja, e bile go fokotsa bokgoni jwa puso go tsibogela diemo tsa tshoganyetso. Madi a a neng a bolokilwe ko mafatsheng a thusitse sechaba ka nako ya kwelo tlase ya itsholelo ka 2008/09 le ka nako ya seru sa COVID-19. Dithoto tsa puso di fokotsegile ka 31 percent ka ngwaga wa 2008/09 go ya ko go -24 percent ka Ngwanatsele ngwaga o fitileng. Go tsibogela se, puso e ntšha e itlama go aba madi sentle, go godisa letseno, le go fokotsa dikoloto.

Tshekatsheko ya molao wa lekgetho

28. Go tihabolola le go tlhofofatsa tsamaiso ya lekgetho, go netefatsa bokgoni le seabe mo itsholelong ya gompiano, melao ya lekgetho e ntse e a sekasekiwa. Go solofetswe melawana e le meraro e mesha mo ngwageng wa madi wa 2025/2026: wa Tsamaiso ya Lekgetho (o o tlhofofatsang melawana ya lekgetho la VAT le lekgetho la letseno le o o fokotsang tiriso ya dipampiri); Melawana e e tihabolotsweng ya VAT le wa lekgetho la letseno (o tthalosa mekgwa ya kgwebo e e sa tthomamang le melao ya lekgetho ya mafatshe).

Go oketsa letseno

29. Puso e ikaelela go oketsa ditsela tsa go phutha madi, go kgethisa botlhe, le go tthomamisa kelelelo mo go phutheng makgetho. Botswana Unified Revenue Service – BURS e ya go tsenya tuelo ya VAT mo ditirelong tse di dirwang mo maranyaneng, go dira di-invoice tsa VAT, le tsamaiso ya go latedisa le go lwantsha kgwebisano e e seng ka fa molaong. Tse tsothe di tshwanetse go wediwa ka 2026. Mo godimo ga moo, ditlhatlhobo mo melelwaneng di a nonotshiwa. Go oketsa letseno, puso e ikaeletse go sekaseka melawana ya lekgetho, gongwe e oketse lekgetho la kgwebo le la batho ba ba amogelang madi a a kwa godimo. Diphetogo tse, di tlaa dirwa morago ga go tokafadiwa ga mafaratlhatlha a BURS.

Tiriso e e nang le kelelelo ya madi a puso

30. Puso e ikaelela go emisa go fa makalana a puso a a ikemetseng le dikhansele madi. Lefa go ntse jalo, ka 2023, go ne ga tsewa tshwetso ya go tsholetsa dikgaolo tse di potlana go nna tse di feletseng. Se e le maiteko a go tokafatsa ditlamelo le ditirelo tsa selegae. Dikhansele di kgothadiwa go batla metlhale e mesha ya go dira letseno, jaaka go dirisana mmogo ga puso le dikgwebo tse di ikemetseng. Dikgato tse di rotloetsa go ikemela ka nosi ga Dikhansele le go tokafatsa go neelwa ga ditirelo.

Tlhabololo ya tsamaiso ya madi a Puso

31. Puso e ikemiseditse go netefatsa tiragatso ya diphetogo tsa go gagamatsa tsamaiso ya madi a sechaba ka go direla mo pontsheng go setswe morago ditsamaiso. Go tla a bo go itebagantswe le dikarolo tse tlhano: kabo madi a Sechaba; go dira letseno; go reka dithoto tsa puso; go kwala le go bega. Puso e ikaelela go tokafatsa tsela e dilo di dirwang ka teng, go tokafatsa seemo sa itsholelo le go fokotsa kgonagalo ya gore go nne le bonweenwee le tsamaiso e e sa lolamang, se ele maiteko a go busetsa tshepo mo tsamaisong ya maphata a puso.

Go fokotsa ditshenyegelo

32. Puso e tla fokotsa ditshenyegelo ka go dirisa dikole tsa ithutelo diatla go baakanya dikago, go di tsenya dimmithara tsa metsi le motlakase, go tsenya ditanka tsa go beetsa metsi a pula mo dikagong, go kanoka boleng jwa dikago le go fefosa ditirelo tsa go ntsha dibukana tsa mesepele. Puso e ikiteile sehuba go nonotsha diphetogo tse, go busetsa boikarabelo le kabo ya madi e e tsepameng.

Go laola kadimo ya madi

33. Madi otlhe a neng a kolotiwa ke lefatshe la Botswana ka Sedimonthole 2024, e ne e le **P71.01 billion**. Madi a kana ka **P44.53 billion** ke sekoloto sa mo gae, fa **P26.47 billion** e le sa mafatshe a sele. Se ke selekano sa 25.75 percent ya GDP, e e leng kwa tlase ga selekanyo se se beilweng ke molao sa 40 percent. Puso e tla tswelera ka go dirisa lenaneo la sekoloto la ngwaga tse tharo, go netefatsa gore ditiro tse di mo ditogamaanong di tswelera di duelwa.

Kabo madi a Sechaba

34. Go itepatepanya le dikgwetlho tse le go tokafatsa boikarabelo, bokgoni le tiriso ya madi a sechaba mo ngwageng wa madi wa 2025/2026, puso e tla dira tekodiso fa gare ga ngwaga, go ntsha pego ka tiriso ya madi, go tthatlhoba seemo sa mananeo a itshetso, go sekaseka seemo sa ditiro tse di ntsheditsweng madi, go dira tthatlhobo ya ditshenyegelo tsa Sechaba le go wetsa tshekatsheko ya molao wa tsamaiso ya madi.

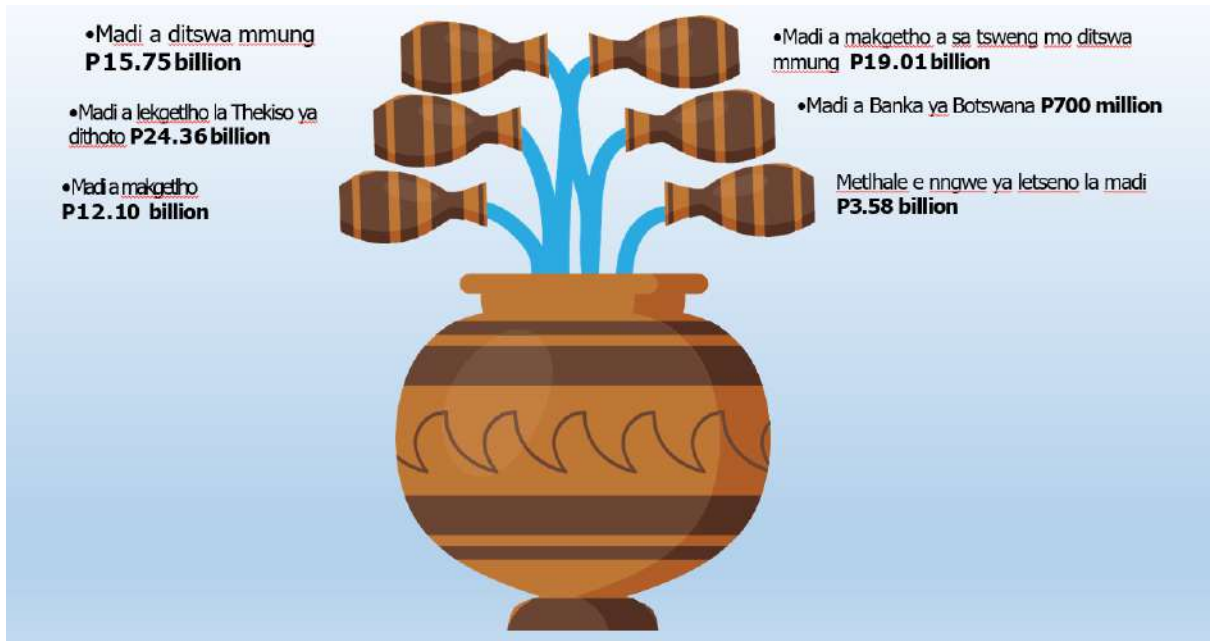
VII. KABAKANYO YA MADI A SECHABA YA NGWAGA WA 2023/2024

35. Seemo sa kwelo tlase ya madi mo Botswana se simologile ka ngwaga wa madi wa 2023/2024, ka tlhalelo ya madi a a kana ka **P11.11 billion** kgotsa 4.25 percent ya madi a sechaba. Se ke kwelo tlase e e seng kana ka sepe, go lebilwe gore mo ngwageng wa madi wa 2022/2023 madi a ne a tlhalela ka **P1.27 million**. Se se supa kgatelelo mo matloleng a lefatshe leno.

VIII. KOPO YA KGAOGANYO MADI YA NGWAGA WA 2025/2026

36. Madi otlhe a a akanyeditsweng go kgobokanngwa mo ngwageng wa madi wa 2025/2026 ke **P75.49 billion**. Mo mading a, letseno le letona le tswa ko lekgotleng la Southern African Customs Union, le mo go lone go solofetsweng **P24.36 billion** a a kwa tlase ga **P26.7 billion** wa 2024/2025. Se ke ka ntlha ya bokete jwa ledi la Pula mo go la Rand ya Africa Borwa. Seabe se se latelang sa letseno le le golwane ke sa makgetho a a sa tsweng mo ditswammung ka **P19.01 billion**. Go latele letseno la thekiso ya ditswammung ka **P15.75 billion**. VAT e solofetswe go kgobokanya **P12.10 billion**, fa go solofetswe **P700 million** ko Bankeng ya Botswana. Madi a a setseng a **P3.58 billion** a solofetswe mo metswedeng e mengwe.

Setshwantsho 1: Letseno (Pula Billion)

Source: Ministry of Finance, 2025

Madi Otlhe a a Dirisitsweng le a Dikadimo

37. Mo ngwageng wa madi wa 2025/2026, madi otlhe a a tla dirisiwang le a dikadimo a akanyediwa go nna **P97.61 billion**. Mo go one, **P72.6 billion** ke wa ditiro tsa tsamaiso puso, **P23.75 billion** ke wa ditlhabololo, go bo go nna le **P71.01 billion** yo o beetsweng dikadimo.

Madi a puso e tlamegang go a duela

38. Madi a puso e tla a dirisang mo ngwageng wa madi wa 2025/2026 a akanyediwa go nna **P22.70 billion**, a e leng phokotsego ya **P2.76 billion** fa go tshwantshangwa le kgaoganyo ya madi ya 2024/2025 e e neng e le **P25.46 billion**.

Madi a a abetsweng go tsamaisa maphata a puso

39. Madi otlhe a akanyediwang go tsamaisa ditiro tsa maphata a puso mo ngwageng wa madi wa 2025/2026 ke **P65.95 billion**, e le koketsego ya **P2.21 billion** (3.5%) mo go a gompieno.

40. Serwe se se tona sa madi a a akantsweng sa **P12.55 billion** (19%), se neetswe **Lephata la Ofisi ya ga Tautona. Lephata la Tlanelo ya Bana le Thuto go tswa kwa Moding** le tlaa abelwa **P11.68 billion** (17.7%). Serwe sa boraro sa madi a **P11.27 billion** (17.1%) se filwe **Lephata la Dikgaolo le tsa Setso**.

41. **Lephata la Botsogo** le akanyediwa serwe sa bone ka bogolo, sa madi a **P8.98 billion**, ha lephata le le sa tswang go tlhlongwa la **Thuto e Kgolwane** le abelwa **P4.66 billion** (7.1%), e le serwe sa botlhano ka bogolo. **Lephata la tsa Madi** le kopelwa serwe sa borataro ka bogolo sa madi a **P3.06 billion**.
42. Madi a a kopelwang **Lephata la Lefatshe le Temo-Thuo** ke **P2.44 billion** (3.7%), ha **Lephata la Dipalamo le Dikago** le kopelwa **P1.94 billion**.
43. **Lephata la Papadi le Tlhabololo Kgwebo** le akanyediwa serwe sa boferabongwe sa madi a **P1.17 billion** (1.8%), ha **Lephata la Boatlhodi le Kago sesha ya Magolegwa** le kopelwa **P1.02 billion** (1.5%).
44. Madi a a setseng a ditiro tsa Puso a **P7.18 billion** (10.9%) a tla kgaoganwa ke maphata a a setseng le makalana a mangwe a puso.

Setshwantsho 2: Kabo ya Madi a Ditiro tsa Maphata

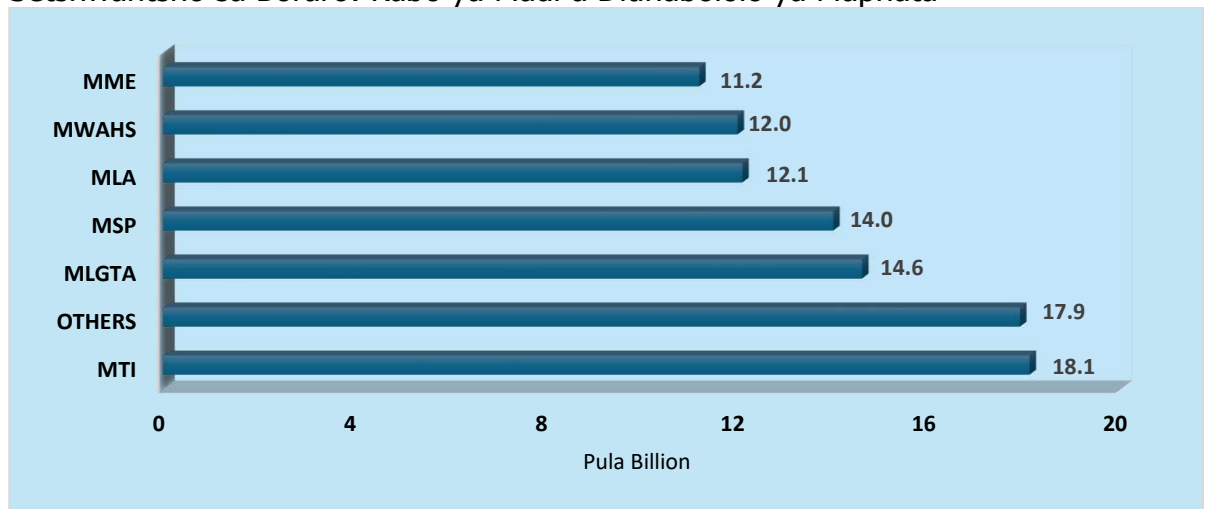
Source: Ministry of Finance, 2025

Kgaoganyo madi a ditlhabololo

45. Madi a a akantsweng go abelwa ditlhabololo mo ngwageng wa madi wa 2025/2026 ke **P23.75 billion**, e le phokotsego ya **P6.32 billion** (21.02%) mo kabo mading ya 2024/2025. Lefa go ntse jalo, go lebilwe seemo sa madi sa lefatshe leno, madi a ditlhabololo a tla dirisiwa go diragatsa ditsholofetso tsa puso e ntšha ka go tlhatlologana.
46. Madi a ditlhabololo tsa sechaba a akanyediwa go kgaoganngwa jaana ka ditiro tsa botlhokwa: **P11.54 billion** ke wa go ntšhafatsa dikago, **P9.81 billion** go tlhabolola boleng jwa matshelo, **P1,47 billion** ke wa ditiro tsa boithamelolele diphetogo tsa maranyane, **P0.93 billion** go ema nokeng kgodiso ya thekiso dithoto kontle ga lefatshe ya dikgwebo tse di ikemetseng.

47. **Lephata la dipalamo le dikago** le akanyediwa serwe se se golwane sa madi a ditlhabololo mo ngwageng wa madi wa 2025/2026 sa **P4.31 billion** (18.1%). Madi a a ya go aga mafaratlhatlha a ditsela go tokafatsa motsamao wa dithoto le ditirelo, go atolosa kgonagalo ya go bona mebaraka, go godisa papadisanyo, le go ngoka babeetsi. Mo mading a, **P3.78 billion** o tla dirisiwa go tsweledisa dikago tse di tswelletseng tsa ditsela.
48. **Lephata la Tsamaiso ya Magae le Tsa Setso** le akanyediwa serwe sa bobedi ka bogolo sa **P3.48 billion** (14.6%). Madi a ke a tla a thusang batho ba ba mo kotsing, go rotloetsa tshwaragano ya batho, le go nonotsha ngwao le matlotlo a tlhologo. A tla dirisiwa mo dithulaganyong tsa go thusa batlhoki, go baakanya matlo, ditirelo tsa thuto e potlana, le tlhabololo dikago tsa tsamaiso ya selegae.
49. **Lephata la Ofisi Ya ga Tautona** le akanyediwa serwe sa boraro ka bogolo sa madi a a kanang ka **3.33 billion** (14.0%). Bontsi jwa one ke a go nonotsha dithulaganyo tsa tshireletsego le go reka didirisiwa tsa go sireletsa boleng jwa lefatshe leno, go lwantsa borukuthi, go aga le go busetsa magolegwa mo sechabeng.
50. **Lephata la Lefatshe le Temo-Thuo** le akanyediwa **P2.88 billion** (12.1%) go fetola le go ntšhafatsa mhama wa temo-thuo. Bontsi jwa madi ke a go tshegetsatsa mananeo a a tswang go tlhlongwa a Temo-Letlotlo le Thuo-Letlotlo, a go ikaeletsweng ka one go godisa thobo ya dijo le thekiso ya temo kontle ga lefatshe leno.
51. Go isetsa sechaba metsi a a phepa le go tlhabolola kgopo ya metsi a a leswe, ke dingwe tse di gwehileng gore **Lephata la Metsi le Bonno** le akanyediwa **P2.84 billion** (12.0%) wa madi a ditlhabololo. Madi a a tla dirisiwa go siela batho metsi a a phepha, go tlhomamisa kgopo ya metsi a a leswe le tse di tlhokafalang.
52. **Lephata la Ditswa-Mmung le Kgotetso** le akanyediwa **P2.66 billion** (11.2%) wa madi a ditlhabololo. Mo mading a, **P1.2 billion** o tla dirisiwa ke Botswana Power Corporation go reka motlakase ko ntle ga lefatshe leno le go duela dikoloto mo ngwageng wa madi wa 2025/2026.
53. Maphata a a setseng a puso le makalana a tla kgaogannngwa madi a a setseng a ditlhabololo, a e leng **P4.25 billion** (17.9%).

Setshwantsho sa Boraro: Kabo ya Madi a Ditlhabololo ya Maphata

Seemo sa Madi otlhe a Puso

54. Go lemotshega go tla nna le tlhaelo ya madi a a kang ka **P22.12 billion** (7.56%) mo ngwageng wa madi wa 2025/2026. Tlhaelo e e tla kabiwa ka go adima madi monogae le kontle.

IX. TSHOBOKO

55. Kgaogano ya madi e e akantsweng mo ngwageng wa madi wa 2025/2026 e haraerwe ke seemo se se sa itumediseng sa itsholelo. Go tla tsewa dikgato tse di gagametseng tse di akaretsang: go tokafatsa ditirelo le go dira go le gontsi ka madi a mannye; go tokafatsa bokgoni jwa go dira ka bonokopila mo ditirong tsa puso; go dirisa maranyane go diragatsa maitlamo a puso le go oketsa letseno. Puso e ntšha e ikemiseditse go diragatsa ditsholofetso tsa yone, go tokafatsa matshelo a batho, go dira gore go nne le ditshono, le go agela botlhe isago e e atlegileng. Mo ntlheng ya madi, re tla tlhoma mogopolo mo go tsooloseng taolo ya madi mme se se botlhokwa le go feta ke go aga matlole a rona sesha. Ka fa tlase ga Botswana yo mosh, tshenyoo ya madi, ditiro tsa bonweenwee, go emisa/fokotsa tatlhegelo ya madi le mofuta mongwe le mongwe wa tsamaiso e e sa siamang ga di kitla di letlelelwa.

Table 1. TSHOBOKO YA KGAOGANYO MADI A SECHABA YA NGWAGA WA 2025/2026

Madi a Maphata a Ditiro tsa puso = P65.95 billion

- Lephata la Ofisi ya ga Tautona=P12.55 billion
- Lephata la Tlamelo ya Bana le Thuto go tswa kwa Moding=P11.68 billion
- Lephata la Dikgaolo le tsa Setso=P11.27 billion
- Lephata la Botsogo=P8.98 billion
- Thuto e Kgolwane=P4.66 billion
- Lephata la tsa Madi =P3.06 billion.
- Lephata la Lefatshe le Temo-Thuo=P2.44 billion
- Lephata la Dipalamo le Dikago=P1.94 billion
- Lephata la Papadi le Tlhabololo Kgwebo=P1.17 billion
- Lephata la Boatlhodi le Kago sesha ya Magolegwa = P1.02 billion
- Maphata a mangwe=P7.18 billion

Kgaoganyo madi a ditlhabololo= P23.75 billion

- Lephata la Dipalamo le Dikago=P4.31 billion
- Lephata la Tsamaiso ya Magae le tsa Setso=P3.48 billion
- Lephata la Ofisi ya ga Tautona=P3.33 billion
- Lephata la Lefatshe le Temo-Thuo=P2.88 billion
- Lephata la Metsi le Bonno = P2.84 billion
- Lephata la Ditswammung le Kgotetso= P2.66 billion
- Maphata a mangwe=P4.25 billion

Madi otlhe a puso a ngwaga wa madi wa 2025/2026 = P75.49 billion

Madi otlhe a dikadimo= P97.61 billion

Madi a a tlhaetseng=P22.12 billion